

**PROGRAMACIÓ DE L'ASSIGNATURA DE
GEOGRAFIA I HISTÒRIA
PRIMER ESO**

Dept. De GEOGRAFIA I HISTÒRIA

Curs 2010-11

PROFESSORAT:

**Maria de Lourdes Bergas Mas
Caterina Femenia Castelló
Ferran Jover Comas**

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ I MARC NORMATIU

- 1. CONTRIBUTIÓ DE L'ÀREA O MATÈRIA A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES**
 - 2. OBJECTIUS RELACIONATS AMB LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES**
 - 3. CONTINGUTS**
 - 4. CRITERIS D'AVALUACIÓ ASSOCIATS A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES.**
 - 5. PROCEDIMENTS I INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ**
 - 6. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ**
 - 7. MESURES DE SUPORT I CRITERIS DE RECUPERACIÓ DELS APRENTATGES.**
 - 8. ENFOCAMENTS METODOLÒGICS**
 - 9. RECURSOS I MATERIALS DIDÀCTIICS**
 - 10. ADAPTACIONS CURRICULARS**
 - 11. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS.**
- ANNEX. INFORMACIÓ PER A L'ALUMNAT I FAMÍLIES.**

INTRODUCCIÓ I MARC NORMATIU.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE de 4 de maig), estableix que correspon a les Administracions educatives contribuir al desenvolupament del currículum afavorint l'elaboració de models oberts de programació docent que atenguin les diferents necessitats de l'alumnat i del professorat.

El Reial Decret 1631/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria (BOE del 5 de gener del 2007), identifiquen i descriuen les vuit competències bàsiques del sistema educatiu espanyol.

El Decret 67/2008, de 6 de juny de 2008, pel qual s'estableix l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears (BOIB del 14 de juny) estableix així mateix que les programacions didàctiques de departament han de tenir un grau de flexibilitat suficient que possibiliti l'adaptació del procés d'ensenyament – aprenentatge.

A més, els Decrets 72/2008 i 73/2008, de 27 de juny (BOIB del 2 de juliol), pels quals s'estableixen els currículums de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, es fixen els currículums de les àrees i matèries a partir dels quals els centres docents han de desenvolupar, completar, adequar i concretar el propi currículum, que s'ha d'orientar a l'assoliment de les competències bàsiques de l'alumnat, i s'indiquen els aspectes bàsics de les programacions didàctiques que formen part de la Concreció curricular del centre.

Aquests nous referents curriculars impliquen adequar les diferents programacions de les diferents matèries d'aquest departament didàctic per tal de desenvolupar, completar, adequar i concretar els currículums oficials de les àrees

Per tal de garantir el caràcter públic als materials curriculars d'aquest departament, les programacions didàctiques i uns documents resum que recullen els objectius educatius, els criteris d'avaluació i de qualificació, i les mesures de recuperació es troben publicats a la pàgina web del nostre departament didàctic. http://socials.iesjuniperserra.net/Doc_dep.htm

1. CONTRIBUTIÓ DE L'ÀREA O MATÈRIA A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES.

Els articles 9 del Decret 72/2008 i 10 del Decret 73/2008 defineixen el que s'entén per *competència* i expliciten les vuit competències bàsiques que s'han de treballar en l'escolarització obligatòria:

1. Competència en comunicació lingüística
2. Competència matemàtica
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
4. Tractament de la informació i competència digital
5. Competència social i ciutadana
6. Competència cultural i artística
7. Competència per aprendre a aprendre
8. Autonomia i iniciativa personal

En aquest nou marc curricular per a l'adquisició de les competències bàsiques, les ciències socials hi tenen un paper rellevant en la mesura que la seva finalitat és proporcionar a l'alumnat els coneixements científics i les habilitats per ubicar-se en el món, esbrinar els seus orígens i les causes i conseqüències dels problemes socials actuals, i per integrar-se en la societat com a persones i com a ciutadans i ciutadanes que participen en la seva construcció.

El nou currículum orientat a l'adquisició de competències estableix que la finalitat de l'educació obligatòria és aconseguir que els nois i les noies adquireixin les eines necessàries per entendre el món i esdevinguin persones capaces d'intervenir activament i crítica en la societat plural, diversa i en canvi continu que els ha tocat viure.

En el cas de les ciències socials, la contextualització dels fets i fenòmens socials és una via perquè l'alumnat estableixi vincles entre esquemes de coneixement més teòrics i situacions reals concretes, de manera que l'aprenent atribueixi sentit a allò que aprèn i estigui motivat per aprendre més. També és molt important seleccionar els continguts que donin una millor resposta a la formació d'una ciutadania activa, la principal finalitat de l'educació obligatòria que, en el cas de les ciències socials, constitueix un element de primer ordre. La interpretació de problemes socials rellevants des d'un tractament interdisciplinari dels temes de ciències socials afavoreix en els nois i noies el desenvolupament d'un pensament complex en la mesura que el tema o problema a tractar se situa en el centre de la programació i s'enfoca a partir de la interrelació entre diferents disciplines socials.

2. OBJECTIUS RELACIONATS AMB LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

La matèria de ciències socials, geografia i història al primer curs de l'educació secundària obligatòria contribueix a la consecució dels objectius propis de la matèria i de l'etapa i en conseqüència de les competències bàsiques a través del desenvolupament de les capacitats següents:

1.- Comprendre el territori com a resultat de la interacció de les societats sobre el medi en el qual es desenvolupen i organitzen.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps

2.- Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics que caracteritzen el medi físic, les interaccions que es donen entre aquests i les que els grups humans estableixen en la utilització de l'espai i dels seus recursos, valorant les conseqüències de tipus social i mediambiental.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència social i ciutadana

3.- Identificar i ser capaç d'explicar els processos i mecanismes que, en la prehistòria i en l'antiguitat històrica, regien els fets socials i serveixen per entendre les interrelacions existents entre fets polítics, econòmics i culturals.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

4.- Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món, així com els trets físics del món, d'Europa, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps

5.- Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i manifestacions rellevants pròpies de l'origen de la humanitat i de la història antiga i del món, d'Europa, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears per adquirir una perspectiva global de l'evolució de la humanitat amb un marc cronològic precís que faciliti la comprensió de la diversitat de comunitats socials a les quals es pertany.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

6.- Conèixer i valorar les característiques específiques del territori i de la identitat històrica, lingüística i cultural del nostre marc geogràfic pròxim amb una atenció especial a les Illes Balears.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps

7.- Valorar i respectar el patrimoni cultural, lingüístic, històric, artístic i mediambiental de les Illes Balears, assumint les responsabilitats que implica la seva conservació com element integrador i a compartit per part de la ciutadania d'aquesta comunitat

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps

- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

8.- Conèixer i valorar la diversitat cultural manifestant actituds de diàleg, respecte i tolerància envers diferents cultures, creences i opinions.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència cultural i artística
- ✓ Competència social i ciutadana

9.- Adquirir i emprar adequadament el vocabulari específic que aporten l'aprenentatge del continguts fixats a aquesta programació perquè la seva incorporació al vocabulari habitual augmenti la precisió en l'ús del llenguatge i millori la comunicació.

- ✓ Competència en comunicació lingüística
- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps

10.- Utilitzar diverses fonts d'informació amb els mètodes i les tècniques propis de la geografia i de la història, per explicar i comprendre el passat històric, i analitzar l'espai geogràfic.

- ✓ Competència en comunicació lingüística
- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència matemàtica
- ✓ Tractament de la informació i competència digital

11.- Cercar i seleccionar, comprendre i emprar, informació verbal, escrita, gràfica, icònica, estadística i cartogràfica, procedent de fonts diverses, especialment la que proporciona l'entorn físic i social, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació.

- ✓ Competència en comunicació lingüística
- ✓ Competència matemàtica
- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència per aprendre a aprendre

12.- Utilitzar les imatges i les representacions cartogràfiques per identificar, localitzar i explicar objectes i fets geogràfics, i la seva distribució a diferents escales, amb especial atenció al territori espanyol i molt concretament a les Illes Balears.

- ✓ Competència matemàtica
- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència per aprendre a aprendre

13.- Comprendre els elements bàsics que caracteritzen les manifestacions artístiques en la seva realitat social i cultural. Valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic, assumint la

responsabilitat que suposa la seva conservació i apreciar-lo com a recurs per a l'enriquiment individual i col·lectiu.

- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

14.- Realitzar activitats cooperatives i participar en debats amb una actitud dialogant, personal i tolerant, fonamentant suficientment les opinions i valorant el diàleg com una via necessària per a la solució dels problemes humans i socials.

- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència per aprendre a aprendre
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

15.- Conèixer i apreciar els valors democràtics, apreciament els drets i llibertats com una consecució social irrenunciable i una condició necessària per a la pau i la justícia. Oposar-se a actituds i situacions discriminatòries i injustes i mostrar-se solidari amb els pobles, grups socials i persones privats dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris.

- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

3. CONTINGUTS

Continguts comuns

- x Anàlisi i interpretació dels diferents paisatges geogràfics i històrics i dels elements que els configuren.
- x Percepció de la realitat geogràfica mitjançant l'observació directa o indirecta. Interpretació i elaboració de gràfics. Lectura, anàlisi i interpretació d'imatges i mapes de diferents escales i característiques.
- x Adquisició i aplicació del vocabulari geogràfic, històric i artístic bàsic en la realització d'exposicions orals i escrites d'informes.
- x Coneixement dels medis naturals de la Terra com a camí per valorar-los com a riquesa que s'ha de respectar i conservar.
- x Obtenció d'informació mitjançant fonts diverses (iconogràfiques, arqueològiques, d'obres d'art, escrites, TIC, etc.). Classificació del tipus d'informació que proporcionen i elaboració escrita de la informació obtinguda. Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per a l'estudi de la història, tant en la recerca d'informació com en la comunicació de resultats.
- x Localització en el temps i en l'espai, de les principals cultures i civilitzacions i els esdeveniments històrics. Nocions elementals de temps històric. Ús de la cronologia i de la classificació dels diferents períodes històrics. Representació gràfica de seqüències temporals.
- x Identificació simple de causes i conseqüències dels fets històrics i dels processos d'evolució i canvi relacionant-los amb els factors que els van originar.

- x Coneixement i identificació dels elements bàsics que caracteritzen les manifestacions artístiques més rellevants en el seu context històric.
- x Valoració de l'herència cultural i del patrimoni artístic com a riquesa que s'ha de preservar i col·laborar en la seva conservació.

Continguts específics temporalitzats per avaluacions

Primera avaluació.

- x Continguts de geografia descriptiva treballat al llarg del primer trimestre. Localització en el mapa i caracterització dels continents, oceans i mars del món. Localització en el mapa i caracterització de les principals unitats del relleu i rius d'Amèrica, Àfrica i Àsia
- x U.D. 1 La representació de la Terra. Aplicació de tècniques d'orientació i localització geogràfica.
- x U.D. 2 El relleu terrestre. Estructura de la Terra. La configuració del relleu terrestre. Les aigües
- x U.D. 3 El clima: elements, factors, característiques i distribució. Els grans medis naturals del món. Regions polars i subpolars, serralades alpines, espais tropicals, zona temperada, amb especial referència als medis temperats d'Europa i de la península Ibèrica.

Segona avaluació.

- x Continguts de geografia descriptiva treballats al llarg del segon trimestre: el paisatge d'Europa i d'Espanya. Localització en el mapa de les principals unitats del relleu i rius d'Europa i d'Espanya)
- x U.D. 4 L'home i la seva interacció an el medi ambient. Els riscos naturals, Canvi climàtic. Degradació mediambiental per l'acció humana i accions positives pel sosteniment ambiental al planeta.
- x U.D. 5 Els orígens de la humanitat. El procés d'hominització. Caçadors i recol·lectors. Canvis produïts per la revolució neolítica. L'art prehistòric. El megalitisme a les Illes Balears: la cultura talaiòtica.
- x U.D. 6 Les primeres civilitzacions urbanes: Mesopotàmia i Egipte. Societat, economia, art i cultura
La pretensió d'aquesta programació no és la de tractar de manera necessària tots els elements culturals, socials i econòmics de les primeres civilitzacions, sinó que cal prioritzar aquells que siguin rellevants per a la comprensió i el reconeixement d'aquestes realitats econòmiques i culturals.

Tercera avaluació.

- x Continguts de geografia descriptiva treballats al llarg del tercer trimestre. Localització en el mapa i descripció del medi físic de les Illes Balears. Reconeixement del fet insular: unitat i diversitat del medi físic balear. Localització en el mapa i descripció
- x U.D. 7 La civilització grega. La polis. La democràcia atenesa. L'hel·lenisme. Art i cultura: anàlisi de manifestacions artístiques significatives.
- x U.D. 8 La civilització romana. Les formes d'organització econòmica, administrativa i política romanes. Art i cultura. La Hispània romana. Conquesta i romanització. La ciutat i la forma de vida urbana. La integració de les Illes Balears al món romà. Origen i expansió del cristianisme. La crisi i el final de l'Imperi romà. Les invasions germàniques.

Novament, el contingut del currículum no obliga a estudiar totes les situacions que conformen el món grec i romà. S'han de seleccionar i prioritzar elements significatius i extrapolables a altres àmbits geogràfics i temporals, tot distingint els elements particulars de cada situació. En certa manera, es proporciona a l'alumnat marcs teòrics propis del pensament social per entendre fenòmens similars, les seves causes i les seves conseqüències.

4. CRITERIS D'AVALUACIÓ ASSOCIATS A LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES.

Criteris d'avaluació específics de la matèria

1.- Localitzar llocs o espais en un mapa utilitzant dades de coordenades geogràfiques (meridians, paral·lels i línies bàsiques imaginàries) i situar llocs en el mapa mitjançant la longitud i la latitud. Obtenir informació sobre l'espai representat a partir de la llegenda i la simbologia per descriure el contingut de la informació expressada en un mapa.

- ✓ Competència matemàtica
- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència per aprendre a aprendre

2.- Localitzar en un mapa els elements bàsics que configuren el medi físic mundial, d'Europa, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears (oceans i mars, continents, unitats de relleu i rius) i caracteritzar els trets que predominen en un espai concret.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència per aprendre a aprendre

3.- Identificar els principals elements, factors, característiques i distribució del clima al nostre planeta.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

4.- Reconèixer i localitzar en l'espai els principals medis naturals del món, de l'Estat espanyol i de les Illes Balears, de caracteritzar-los i distingir-los en funció de la interacció dels trets físics predominants que formen paisatges geogràfics diferenciats i relacionar-los amb les formes de vida que possibiliten. Identificar els principals

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

5.- Identificar i explicar els principals problemes mediambientals rellevants, especialment els relacionats més directament amb les característiques del medi natural (escassetat d'aigua, pèrdua de boscos, canvi climàtic, etc.), explicar-ne les causes i els efectes possibles, i expressar algunes accions que poden contribuir a millorar-los a través de la ciència, la tecnologia, el consum responsable i el desenvolupament d'actituds ètiques.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística
- ✓ Competència per aprendre a aprendre
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

6.- Utilitzar correctament les unitats de periodització cronològiques convencionals de la història i les nocions d'evolució i canvi aplicant-les als fets i processos referits a la prehistòria i història antiga del món, de la península Ibèrica i de les Illes Balears.

- ✓ Competència matemàtica
- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Tractament de la informació i competència digital

7.- Identificar els elements i manifestacions bàsiques que van conformar les societats caçadores i recol·lectors a la prehistòria. Exposar els canvis que va suposar la revolució neolítica en l'evolució de la humanitat i valorar la seva importància i les conseqüències que aquesta va tenir en l'evolució de la humanitat.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència cultural i artística

8.- Caracteritzar i valorar la cultura talaiòtica com a manifestació específica del megalitisme a les Illes Balears.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència cultural i artística

9.- Identificar i les primeres civilitzacions urbanes i les seves aportacions a l'evolució de la humanitat com ara l'escriptura. Localitzar en el temps i en l'espai les civilitzacions d'Egipte i Mesopotàmia i reconèixer els

elements més bàsics que caracteritzaven i conformaven la seva organització social i econòmica, sistema de creences, i manifestacions artístiques.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

10.- Identificar i conèixer els trets essencials de la civilització grega, identificant. Localitzar en el temps i en l'espai les civilitzacions del món clàssic i caracteritzar els elements bàsics que les van formar.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

11.- Identificar i conèixer els trets més significatius de la civilització romana, amb especial atenció a l'organització política, social i econòmica. Reconèixer la pertinença d'Hispania a la unitat del món mediterrani creada per Roma. Identificar les principals manifestacions artístiques

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

12. Valorar i identificar les principals manifestacions artístiques del món clàssic i reconèixer la seva aportació al nostre patrimoni artístic i cultural. Conèixer la importància del seu llegat lingüístic.

- ✓ Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic i el temps
- ✓ Competència social i ciutadana
- ✓ Competència cultural i artística

Criteris d'avaluació generals

13.- Utilitzar correctament diferents fonts d'informació -escrites, iconogràfiques, artístiques, TIC, etc.- utilitzades en l'estudi de la matèria per obtenir les idees principals que contenen

- ✓ Competència en comunicació lingüística
- ✓ Competència per aprendre a aprendre

14.- Transmetre i comunicar de manera oral i escrita, amb la correcció i la coherència pròpia al seu nivell i edat, missatges i informació diversa utilitzant un vocabulari bàsic adequat.

- ✓ Competència en comunicació lingüística
- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència per aprendre a aprendre
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

15.- Participar de manera activa i positiva en l'elaboració de petites feines d'investigació cooperativa. Mostrar una actitud col·laboradora i dialogant en les relacions amb els altres membres del grup

- ✓ Tractament de la informació i competència digital
- ✓ Competència per aprendre a aprendre

- ✓ Autonomia i iniciativa personal

16.- Mantenir una disposició autònoma i reflexiva respecte a la feina personal. Elaborar, esquemes, resums, definicions, petites recerques.

- ✓ Competència per aprendre a aprendre
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

17.- Presentar puntualment, de manera ordenada i amb polidesa a les activitats encomanades. Mantenir adequadament el quadern de treball i el material utilitzat al procés d'aprenentatge

- ✓ Competència per aprendre a aprendre
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

18.- Mantenir una actitud participativa i d'interès enfront el procés de ensenyament i aprenentatge. Mostrar curiositat i afany de millora.

- ✓ Competència per aprendre a aprendre
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

19.- Realitzar petites feines d'investigació i resolució d'activitats utilitzant les TICS. Utilitzar el material informàtic comú amb cura i respecte, fent-ne un us adequat de la xarxa d'Internet, i respectant la feina i la privacitat del seus companys/es

- ✓ Competència per aprendre a aprendre
- ✓ Autonomia i iniciativa personal

5. PROCEDIMENTS I INSTRUMENTS D'AVUACIÓ.

L'avaluació ha de permetre decidir i adaptar les estratègies pedagògiques a les característiques de l'alumnat i constatar el seu progrés a mesura que avança en els aprenentatges. Ha de permetre que l'alumnat conegui l'assoliment aconseguit de les competències que són l'objectiu del seu aprenentatge. Alhora, ha de fomentar la participació de l'alumnat, que haurà d'implicar-se essent conscient sobre què aprèn, està aprenent o ja ha après, i intervenint en la recerca de solucions a les seves dificultats d'aprenentatge. Aquest procés ha de tenir en compte tant la participació individual com col·lectiva i contemplar la valoració independent d'aquests dos tipus de participació en les activitats de grup.

L'avaluació de l'alumnat ha d'utilitzar una suficient diversitat d'instruments de recollida d'informació: discussions en gran i en petit grup, preguntes i respostes orals, treballs individuals i en petit grup, exposició a l'aula dels treballs, problemes resolts o investigacions fetes, recollida d'informació a partir d'activitats diverses; realització de projectes, qüestionaris, mapes conceptuals, esquemes, resums, mapes, gràfics, comentaris i textos (descriptius, explicatius, interpretatius, argumentatius), còmics, murals, quadres de doble entrada, dossiers i carpetes, presentacions orals, intervencions a l'aula; i també la realització de controls i exàmens.

Es possibilitarà el coneixement explícit per part de l'alumnat dels criteris de correcció de cada instrument, per tal de facilitar l'aprenentatge i proporcionar eines per a nous aprenentatges.

Tots aquests instruments es complementen i proporcionen informació al professorat i a l'alumnat i han de ser utilitzats en tots els moments del procés amb la finalitat de detectar necessitats educatives no previstes. Igualment han de servir per regular i atorgar flexibilitat al procés d'ensenyament i d'aprenentatge.

L'avaluació serveix per conèixer els resultats de l'aprenentatge (avaluació sumativa) i per regular les dificultats i els errors de l'alumnat (avaluació formativa) i per afavorir que l'alumnat vagi aprenent a regular-se autònomament (autoavaluació i coavaluació).

L'avaluació és un procés constant al llarg del procés d'ensenyament i d'aprenentatge que cal planificar en tres moments clau: en l'avaluació inicial (detecció d'idees prèvies, converses al voltant d'un tema o activitat de sensibilització: imatges, vídeo, notícies, lectura...), en l'avaluació mentre s'està aprenent i en l'avaluació final, regulant-ne el procés d'ensenyament i d'aprenentatge i les dificultats i els errors de l'alumnat.

6. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ.

Convé recordar que l'adquisició de competències forma part d'un procés i que, mentre l'alumnat està escolaritzat a l'etapa, només podem avaluar-ne un cert grau. Però el marc normatiu ens obliga a disposar de dades per poder acreditar els aprenentatges dels alumnes amb notes qualitatives i quantitatives. Per poder clarificar el sistema de qualificació convé explicitar una distribució percentual de les notes.

- ✓ La qualificació de la matèria serà expressada en forma numèrica, sense decimals, de l'1 al 10.
- ✓ Aproven la matèria aquell alumnat que al final del procés d'aprenentatge assoleix els objectius fixats a aquesta programació. La qualificació necessària mínima per superar la matèria és com a mínim de 5.
- ✓ Les proves objectives de consolidació de coneixements conceptuals i destreses procedimentals, orals o escrites, representen el 20 % de la qualificació total de la matèria.
- ✓ Les proves objectives de localització de geografia descriptiva suposen un 10 % de la qualificació total de la matèria.
- ✓ Les activitats realitzades amb els recursos informàtics suposen un 10 % de la qualificació total de la matèria.

- ✓ Les activitats, orals o escrites, individuals o en grup, suposaran el 40 % de la qualificació.
- ✓ El lliurament dels treballs són requisits indispensables per aprovar una avaluació.
- ✓ L'observació a l'aula (participació activa, interès, treball cooperatiu, autonomia, correcció, etc...) representa el 20 % de la qualificació total de la matèria.
- ✓ Per aprovar al juny és necessari com a mínim una mitjana de 5, i al manco dues avaluacions aprovades i cap avaluació no presentada.
- ✓ Al setembre la qualificació del dossier d'activitats suposarà un 60% de la nota i la prova escrita el 40% . Per aprovar serà necessari una nota global mínima de 5.

7. MESURES DE SUPORT I CRITERIS DE RECUPERACIÓ DELS APRENTATGES.

En el procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'un alumne o alumna no sigui l'adequat, el professorat que imparteix la matèria establirà mesures de reforç educatiu d'adreçar a garantir l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per continuar el procés educatiu. L'avaluació ha de permetre valorar, de manera global i sumativa, el grau d'assoliment de les competències que són l'objectiu de l'aprenentatge, a través de l'anàlisi **de tot el procés** d'ensenyament i aprenentatge. Per tant, sembla contradictori establir proves o mecanismes d'avaluació que tinguin com a finalitat "recuperar" parts específiques (temes o trimestres) d'aquest procés.

A l'alumnat que presenti mancances o retràs significatius al seu procés d'aprenentatge se l'aplicaran, mesures de reforç per tal de que pugui assolir positivament els criteris d'avaluació no superats. Per incrementar l'atenció a aquest alumnat el professorat d'aula comptarà amb l'ajud d'una professora de suport. Aquestes mesures de reforç educatiu podran incloure l'atenció individualitzada, l'adequació del material i la repetició de les activitats realitzades.

Aquells alumnes que no superin la matèria a l'avaluació ordinària podran recuperar-la a la convocatòria extraordinària del mes de setembre. Aquesta recuperació consistirà en la realització d'un dossier d'activitats a lliurar el dia de la convocatòria i d'una prova escrita que mantindrà una directa relació amb el dossier d'activitats.

8. ENFOCAMENTS METODOLÒGICS.

Aprendre no és la simple adquisició de coneixements, sinó el desenvolupament de la capacitat d'utilitzar-los-. Així s'ha d'intentar adoptar com a punt de partida, d'una banda, els coneixements que ja té l'alumnat i, d'una altra, fer referència a dubtes i problemes rellevants, i a situacions que tingui sentit per l'alumnat.

L'aprenentatge de la matèria tractarà de promoure la construcció de nous coneixements i d'altres capacitats necessàries per actuar de manera reflexiva i autònoma. Cal fer evolucionar el coneixement de l'alumnat des de les seves concepcions inicials cap a idees, models i teories explicatives de la realitat que ajudin a solucionar situacions noves o problemàtiques. Aquest procés no solament ha de tenir com a fita el coneixement científic, sinó que ha de contemplar les implicacions tecnològiques, artístiques, mediambientals, socials i comunicatives. Per aconseguir-ho, cal tenir molt en compte el procés d'ensenyament i aprenentatge que cal seguir de manera que, partint del més simple i concret, es vagi cap al més complex i abstracte.

La contribució de les ciències socials a l'adquisició de les competències bàsiques consisteix a desenvolupar la capacitat d'aplicar els coneixements geogràfics i històrics a l'explicació de fets i fenòmens socials i a la resolució de problemes, per saber actuar i viure en societat. Per això, els mètodes i estratègies més adequats han d'estar basats en la cooperació, interacció i participació de l'alumnat, que li permeti afrontar i resoldre situacions diverses de manera autònoma i cooperativa, desenvolupar capacitats pròpies del pensament social i crític, i adquirir habilitats socials i de comunicació

Durant la fase d'introducció de nous coneixements s'utilitzaran explicacions del professorat acompanyades d'un suport textual o audiovisual completades amb estratègies d'esquematzació o presa d'apuntes per obtenir informació.

En la fase d'estructuració dels coneixements, les estratègies més adequades per sistematitzar la informació poden ser: l'elaboració de mapes conceptuals, textos expositius, exposicions orals amb suports audiovisuals, murals, estructuració i reelaboració d'apuntes amb el suport de materials de consulta, dietaris, etc.

La fase d'aplicació dels coneixements esdevé fonamental per al desenvolupament de les competències, ja que es tracta de transferir el coneixement après a la resolució de situacions pràctiques i en contextos diferents. En aquesta fase d'aplicació, són molt adequats els mètodes interactius basats en la cooperació entre iguals que tracten els continguts en forma de problemes, o la resolució de casos a través de la realització de projectes o petites investigacions, o bé la síntesi dels conceptes apresos per crear nous coneixements

El treball en cooperatiu grup suposa organitzar les tasques dels seus membres i compartir els resultats de les aportacions de cadascú amb l'objectiu d'obtenir un resultat final a partir del contrast de punts de vista, la discussió i el consens. En la cooperació entre iguals els membres del grup es donen suport mutu: s'ajuda els altres i, alhora, millora i s'aprofundeix el propi aprenentatge, a banda de ser una bona estratègia per atendre la diversitat. En aquest sentit, les TIC, proporcionen múltiples aplicacions per a l'aprenentatge individual i grupal.

9. RECURSOS I MATERIALS DIDÀCTIICS

L'alumnat comptarà d'un llibre de text:-Geografia i Història 1r ESO, Illes Balears/Santillana- que s'utilitzarà per fixar continguts, obtenir informació textual i gràfica.

El professorat aportarà, altre material complementari i de reforç: ppt, esquemes, imatges, vídeos, DVD, mapes, gràfics, diapositives, textos, premsa, etc.

Es considera enriquidora l'utilització de la biblioteca del centre.

Dins el plantejament d'aprenentatge per competències resulta imprescindible la utilització de les TIC. Comptarem amb una hora setmanal a l'aula d'informàtica i amb projectors i ordenadors a cada aula.

Algunes aplicacions de les TIC previstes:

- Aplicacions per fer gràfics, frisos cronològics, arbres genealògics, etc.
Instrumentes digitals d'orientació en l'espai.
- Eines d'enregistrament i edició audiovisual.
- Materials cartogràfics i fotografia aèria.
- Simuladors de models (econòmics, demogràfics, etc.)
- Bases de dades per a fonts estadístiques.
- Jocs interactius.
- Activitats hotpotatoes.
- Cerca dirigida d'informació

10. ADAPTACIONS CURRICULARS

El professorat que imparteix la matèria de Ciències Socials, geografia i història, juntament amb els membres del departament d'orientació del nostre centre, elaborarà i posarà a la pràctica les adaptacions curriculars realitzades per l'alumnat

Aquestes adaptacions curriculars s'han de realitzar cercant el màxim desenvolupament possible de les competències bàsiques i dels objectius corresponents al nivell educatiu; l'avaluació ha de prendre com a referent els criteris d'avaluació fixats en aquestes adaptacions

L'avaluació de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu s'ha de regir per la mateixa normativa que la de la resta d'alumnes. Aquesta avaluació s'ha de fer d'acord amb els criteris d'avaluació establerts en l'adaptació curricular establerta per aquest l'alumnat.

Aquells alumnes que s'incorporen tardanament al sistema educatiu i que presentin un desfasament en el seu nivell de competència curricular de dos o més anys rebran mesures de reforç necessàries per tal de facilitar la seva integració escolar i la recuperació del seu desfasament.

Aquestes adaptacions curriculars individuals es referiran a aspectes organitzatius i metodològics com ara els suports, els materials curriculars, l'organització, metodologia i la temporalització dels aprenentatges. Podran ser d'accés i significatives segons afectin als objectius i als criteris d'avaluació fixats a aquesta programació.

11. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRAESCOLARS.

A la segona avaluació l'alumnat de primer d'ESO realitzarà una sortida, en coordinació amb el departament de Ciències Natural i d'Educació Física, a la serra de Tramuntana per conèixer els usos econòmics del bosc i la muntanya: carboners, calcines, aprofitament agrícola dels marges... La realització d'aquesta sortida depèn de l'obtenció d'un monitor per part del Consell.

El departament està pendent a les ofertes d'activitats complementàries i extraescolars organitzades per diferents entitats i institucions que, per no estar programades en el moment de lliurar aquesta programació, puguin sorgir al llarg del present curs escolar.

INFORMACIÓ PER A L'ALUMNAT I FAMÍLIES

✓ **Objectius generals de l'assignatura de Geografia i Història:**

Les ciències socials a primer d'ESO s'ocupen de l'estudi dels mitjans o dominis naturals, tant des de la interacció dels seus elements com de les interrelacions amb els grups humans en la configuració del territori. La valoració de la biodiversitat i la necessitat de contribuir al seu manteniment.

També s'estudia l'evolució de les societats històriques des dels orígens fins a l'edat antiga.

L'alumna-e comprendrà com és el món en què vivim, les causes que han provocat les característiques que té i les conseqüències que aquests fets poden provocar.

Continguts i Temporalització:

1r Trimestre: Bloc de continguts referits a: Com és la Terra i com es representa; i La Descripció de la Terra: els continents.

2n Trimestre: Bloc de continguts referits a: El paisatge d'Europa i d'Espanya i la geografia física de les Illes Balears; Les persones i el medi; Introducció a la història, l'estudi del passat i Els orígens de la humanitat

3r Trimestre: Bloc de continguts referits a: Mesopotàmia i Egipte; Els grecs i Els romans.

✓ **Avaluació, qualificació i recuperació.**

Instruments, procediments i criteris d'avaluació.

Proves objectives, exàmens (normalment un per cada unitat didàctica).

Quaderns de treball de l'alumna-e: seran periòdicament revisats.

Activitats: individuals o en grup, del llibre de text, de recerca, exposicions orals, sortides,...

Aquests tres instruments s'avaluaran tenint en compte els continguts, ortografia, presentació i puntualitat en el seu lliurament.

Actitud, que s'avaluarà atenent a l'assistència, comportament, puntualitat, participació, manifestació d'interès,...

✓ **Qualificació.**

-La qualificació de la matèria serà expressada en forma numèrica, sense decimals, de l'1 al 10.

- La qualificació necessària mínima per superar la matèria és com a mínim de 5.

- Les proves objectives de consolidació de coneixements conceptuals i destreses procedimentals, orals o escrites, representen el 20 % de la qualificació total de la matèria.

- Les proves objectives de localització de geografia descriptiva suposen un 10 % de la qualificació total de la matèria.

- Les activitats realitzades amb els recursos informàtics suposen un 10 % de la qualificació.

- Les activitats, orals o escrites, individuals o en grup i la revisió del quadern suposaran el 40 % de la nota.

- El lliurament dels treballs són requisits indispensables per aprovar una avaluació.

- L'actitud a classe (comportament, assistència, disponibilitat de material, puntualitat, netedat en la presentació de les feines, interès, etc.) representarà el 20 % de la nota.

- L'observació a l'aula (participació activa, interès, treball cooperatiu, autonomia, correcció, etc...) representa el 20 % de la qualificació total de la matèria.

- Per aprovar al juny és necessari com a mínim una mitjana de 5, i al manco dues avaluacions aprovades i cap avaluació no presentada.

✓ **Recuperació.**

Aquells alumnes que no superin la matèria al mes de juny l'hauran de recuperar al mes de setembre mitjançant una prova escrita i el lliurament d'un dossier d'activitats.

Al setembre la qualificació del dossier d'activitats suposarà un 60% de la nota i la prova escrita el 40% .

Per aprovar serà necessari una nota global mínima de 5.

✓ **Materials per a l'assignatura:**

Llibre de text:: **Geografia i Història** 1r. ESO. Illes Balears. Santillana, quadern.

El detall envers aquest full informatiu s'especifica en la Programació de l'assignatura que resta a disposició de l'alumnat i famílies i es pot consultar a la següent pàgina web: socials.iesjuniperserra.net

Maria de Lourdes Bergas Mas
Caterina Femenia Castelló
Ferran Jover Comas

Professorat de Ciències Socials: Geografia i Història
21 de setembre de 2010